

MANON

Massenet-premier a szegedi Operában

Egy esztendeje már halott Wagner, amikor a párizsi Opera Comique 1884-ben bemutatja Massenet *Manon*-ját. Az evolúció fintora, a műfaj csúcsait már felfedezte és megjárta egy komponista, de a híd még nincsen kész, jó nevű, nagy tehetségű kortársak dolgozzák.

Analógiát a magyar zene-történet is kínál: Bartók *Kékszakállúját*, mely oly merészen ugrott kora elé, hogy a mögötte támadt szakadékok feltöltéséhez évtizedek kellettek. Az életet nem az esztétikai és fejlődéstani törvények irányítják, hanem az élet zajlik, s az ember törvényekkel, kategóriákkal csak utólag magyarázza, értelmezi magának. Az opera fejlődésének közbülső történetét Massenet a gyors és minél zajosabb siker páholyából írja tovább, *Gounod*-ra figyelő halk-érzelmes lírával, egy már elkészült szintézis után. Mégsem szabad lebecsülnünk, a maga idejében és helyén visszahozta az opera közönségét az Operába, elnyerte a szakma dicséretét — sőt végrendelkezett az utókor javára is. Többek között 27 operájából hagyta ránk a Manont, mely ma is tartja, őrzi helyét a vezető társulatok műsorán. Ez a darab került be péntek este óta a szegedi Opera repertoárjába.

Csajkovszkij egy ízben némi öniróniával mondta a Manonról, néha tetszik neki, néha megcsömörlik édes-kés zenéjétől, bár a dologban az a legborzasztóbb, hogy sok hasonlóságot talál benne a magáéval. (Dicséretnek sem rossz.) Általában Puccini azonos című és témájú operájával szokták összevetni (bár bizonyos szituációtól kísértetiesen emlékeztetnek a Traviátára is), s most Vaszy Viktorék nem utolsósorban azért hozták színre, hogy kikérjék a szegedi közönség véleményét. Persze nemcsak ezért. Massenet operájának olyan időálló értékei vannak, melyeket a szegedi társulat adottságainál fogva régóta ápol: lírai szövetében dallamos áriák, hálás szerepek, mesterialan szerkesztett együttesek, az ansamble-játék lehetőségei. Ami az alaptörténetet, *Prévost* önéletrajzi ihletésű kisregényének felhasználását illeti, a massenet-i út az egyik: a muzsika nyelvén fejleszti tovább, öltözteti operai köntösbe a mű epikus szerkesztését, tehát, zeneileg inkább illusztrál mint dramatizál. (Nem ok nélkül lehetett bátor annak idején Puccini, vállalva Massenet sikerének dacára is az újabb kísérlet kockázatát: ő ugyanis a drámai hangsúlyokat kereste elő *Prévost* elbeszéléseiből.) Az epikus irodalom színpadi átköltésének gazdag lehetőségeit Massenet úgy kamatoztatja az operában, hogy a zene emocionális erejével tölti fel a lényegében változatlanul hagyott cselekményt. Ebből a szempontból elhanyagolhatóak az eredeti történeten eszközölt módosítások, a muzsika mit sem érzékeltet például abból a különbségből, hogy Manont a deportálás előtt megszöktetik, s nem az „új világban” (mint *Prévost*-nál és Puccini-nél), hanem a párizsi országúton éri a halál. S hogy Wagner mégsincs olyan messze, a kompozíciós technikában fel-lehető tudatosságok, így nem utolsósorban a visszavisszatérő dallamok (a wagneri leitmotívus harkönnnyű, parfüm illatú rokonai) jelzik, ezek tartják, fűzik össze a

Somogyi Károlyné felvétele

A főszereplők: Manon (Berdál Valéria) és Des Grieux (Vargha Róbert)

lazábban szerkesztett képek zenei anyagát, folytonosságukkal megteremtve az érzelmi nyugvópontok és feszültségek dialektikáját, kiépítve a fokozatos érzelmi feltöltődés csatornáit. A muzsika a harmadik felvonás klastromjelenetében teljesebb ki, itt hangzik el *Des Grieux* híres álom-áriája, itt szokteti el Manon szerelmét, itt legmélyebb tartalmú az opera zenéje is.

A különös gonddal komponált címszerep Manon két arcából inkább a hűség, az áldozatot vállaló, feltétlen szerelmű nőt mutatja a színpadon, másik életéből kevesebbet, többnyire csak annyit, amennyit maga — hol a könnyelmű nő látszatát igazolva, hol bűnbánóan — elmond, illetve partnerei érzékeltetnek felőle. A „másik ént” tehát a színpadon látható arc árnyékában kell eljátszani, csak így lehet teljes én plasztikus ennek a nagyon női figurának a portréja. *Berdál* Valéria Manonja bámulatos érzelmi tartalmakat tudott felszínre hozni. A bemutató előtt bárkit inkább elképzeltem a szerepre — a bemutató közvetlen hatása alatt csak őt. Levegője, izzása van, semmi rutin-szerűt nem hoz magával korábbi alakításaiából, pusztán a zene tartalmához igazodó, természetes játékkultúra evidenciáit, hogy velük a szerep legfinomabb rezdüléseit is egy pontos műszer érzékenységével reagálja le. Az egyéniségéhez közeli finom lírai alaptónusból nyitja ki szolamának drámaibb színeit, majd a darab utolsó képeben ugyanoda érkezik vissza, szemléletesen rajzolva ki egy törékeny nő szerelmének és kalandjának paraboláját. *Versenyi* Ida rendezése is az ő játékára koncentrált, hiszen benne mint főszereplőben valósítható meg a zenei és színpadi elvárások harmóniája. *Berdál* Valéria megszépíti környezetét, s színes játékának vonzása jótékony hatásmeibe. 39 férfi és 73 nő dolgozhat a hároméves szakmai gyakorlat keretében: összesen 34 szakmunkás és 78 betanított munkás kérhet

remekül diszponált tenorista az utóbbi évek egyik legkiegyensúlyozottabb teljesítményével lepi meg a közönséget. A szerelmesek körül a kor jellegzetes figurái pazar karakteralakításokkal vonulnak fel. *Gyimesi* Kálmán gavallores-indulatos, bohém *Lescart*-ja és *Sinkó* György (Des Grieux apja) tömör basszusa vezeti a sort, de több nagyszerű pillanat jut *Juhász* József *Guillot*-jának, *Börsök* István *Brétigny*-jének, s a három hölgy pillangó: *Fekete* Mária, *Halászi* Éva, *Gortva* Irén tercettjének is. *Sándor* Lajos diszleitei ízlések, hatásosak, mégsem hivatkoznak, azt a légkört keresve a színpadon, amit a zene felmutat a kor francia ízlésvilágából.

Az előadás jó, méltó a szegedi Opera hagyományaihoz, s a karmesteri pultnál a vastaps annak a Vaszy Viktorának szól, aki ismét felkeltette az országos szakma figyelmét. Nem hüvös kortörténeti dokumentumot, de eleven hatású muzsikát ad a közönségnek, néhány óra alatt felfedezve egy elfelejtett komponistát. A rádió helyszínről közvetítette a bemutatót.

Nikolényi István

Jelentkezhettek a fiatalok

Munkavizum az NDK-ba

A Magyar Népköztársaság és a Német Demokratikus Köztársaság együttműködése keretében idén is lehetőség nyílik arra, hogy magyar fiatalok az NDK üzemeiben vállaljanak munkát, szerezzenek szakmai gyakorlatot. Ezzel kapcsolatban kértünk tájékoztatást Eperjesi Júliától, a Szeged megyei városi tanács munkügyi osztályvezetőjétől. Idén is, mint korábban, szakmunkásként, s betanított munkásként is utazhatnak szegedi fiatalok az NDK-ba, Lipcsébe, Harthába s más városok üzemeibe. 39 férfi és 73 nő dolgozhat a hároméves szakmai gyakorlat keretében: összesen 34 szakmunkás és 78 betanított munkás kérhet

Ifjúsági szolidaritási gyűlések

Az ifjúság nemzetközi szolidaritási napja alkalmából megbeszerte ifjúsági találkozót, gyűléseket rendeztek, illetve rendeznek. A szegedi járásban csütörtökön este Tiszaszigeten tartottak gyűlést. Tegnap, szombaton délután Nagymágocsra, a művelődési házban rendezett a KISZ KB és a Csongrád megyei KISZ-bizottság országos ifjúsági találkozót és nagygyűlést. A gyűlésen részt vettek a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség és a KISZ KB intéző bizottságának tagjai.

Ma, vasárnap a zákányszéki művelődési házban szerveznek ünnepséget. Hétfőn, Szegeden sok helyen tartanak szolidaritási gyűlést. Többek közt a KISZ megyei vezetőképző iskoláján, a gépipari technikumban, az élelmiszeripari főiskolán, a tejipari vállalatnál és Tárjánban. Hétfőn, a kiskundorozsmai KISZ-klubban is lesz szolidaritási gyűlés.

Befejeződött a bőrgyógyászok tudományos ülése

Tegnap, szombaton délután ért véget a Magyar Dermatológiai Társulat két-napos nemzetközi tudományos ülése. A délelőtti ülésen még hat témában tartottak előadást szegedi, debreceni és budapesti orvosok, valamint H. Ippen düsseldorfi professzor. Német nyelvű előadását különös érdeklődéssel hallgatták az ülés résztvevői. Egy, a professzor által kidolgozott gyógyászati eljárást ugyanis eredményesen alkalmazznak a szegedi bőrklinikán.

Tegnap érkezett Szegedre az ülés harmadik külföldi vendége, S. E. Gorbovitsky professzor, a leningrádi egyetem bőrklinikájának igazgatója is. Az ülésen részt vevő hazai és külföldi orvosok elismeréssel nyilatkoztak a Simon Miklós professzor vezette szegedi klinika munkájáról. A klinika orvosai, kutatói eddig is számos hazai és külföldi konferencián vettek részt. Az ezeken tartott előadások alapján is jó vélemény alakult ki munkájukról. A konferencia résztvevői most a helyszínen győződtek meg az itt folyó tudományos kutatás és a betegellátás magas színvonaláról. Rendkívül

Vanitatum vanitas

Hiábavalóságok hiábavalósága — de sok is van belőle! Néhány napja még azoknak a dolgos kezét dicsértük, akik a Tanácsköztársaság útján rendbetették a parksávot: a városgazdálkodási vállalat társadalmi munkában szorgoskodó dolgozóit. S mint ha a fű is megérezte volna, hogy milyen tisztesség érte, rekordgyorsasággal dugta ki fejét a föld alól. Persze, ha okosabb jószág lenne a fű, akkor előbb körülnézett volna, vagy így is még idejében visszahúzódna oda ahonnan jött, nem várná meg, amíg autó s ember letapoja.

Úgy tűnik, valóságos versenyt indult meg ezen az útszakaszon, hogy mennyi idő alatt lehet tönkretenni a félméternyi zöldet. Soha ennyi keréknyom, soha ennyi cipőtalp! Megannyi féltője a hagyományoknak, hogy por, piszok és szemét

helyett — ne adj isten — még gyepp is lehetne a parksávban! Mire megszár a tinta a közönlönylen, melyet a társadalmi munkáért kaptak a szorgoskodók, akár kezdenének előlről is.

Sajnos, ez a munka nem csak a hagyományos rendőrpáti tevékenység miatt bizonyul a hiábavalóságok hiábavalóságának. Azt sem lehet tagadni, hogy az ilyen keskeny fűsávok bizony sehol sem élnek meg, a szakembereknek is az a véleménye, hogy csak egy méternél szélesebbeket szabadna létrehozni, a keskenyebb valósággal csábítja az embereket, hogy beletapojanak. Marad tehát az aszfalt, az való nekünk, de hogy az illúzió azért megmaradjon, fessék be zöldre, akkor szívesebben tapos bele a szegedi. Mintha a fűbe.

Veress Miklós

hasznosnak minősítették a dermatológiai társulat szegedi ülését azért is, mert lehető tette a kutatóknak, hogy megismerjék egymás tudományos eredményeit, kiépítsék és tovább erősítsék kapcsolataikat.

Ez utóbbi helyes törekvés jegyében került sor a tegnapi ülésnap egyik ünnepélyes eseményére. J. A. Milne és S. E. Gorbovitsky professzorokat a Magyar

Dermatológiai Társulat tiszteletbeli tagjának választották meg. Az erről szóló okleveleket *Pastinszky* István professzor, a társulat elnöke adta át. A kétnapos ülés kerekasztal-konferenciával zárult, amelyen a szegedi bőrklinikán folyó tudományos munkáról számoltak be az orvosok, megismertették a társulat tagságával az eddig elért eredményeket.

Zeneiskolások találkozója

Tegnap, szombaton délelőtt nyílt meg a Csongrád megyei ének-zenei tagozatú általános iskolák találkozója. Ezt a Csongrád megyei és a Szeged megyei városi tanács művelődésügyi osztálya, valamint a KÖTA megyei szervezete rendezi. A kétnapos eseménysorozatot *Radnóti* Tamás, a városi tanács osztályvezetője nyitotta meg, a tanárképző főiskola 1-es számú gyakorló iskolájának nagytermében.

A megye zeneiskoláinak találkozója már szép hagyomány. Először 1965-ben mutatták be közös hangverseny eredményeiket. A találkozót először rendezik Szegeden, összesen hat iskola (Csongrád, Hódmezővásárhely, Makó, Sentes, valamint a szegedi rókusai és az 1-es számú gyakorló iskola) részvételével. Az eseményt ünneppé teszi az ének-zenei iskolák megte-remtőjére, *Kodály* Zoltánra való emlékezés, születésének 90. és halálának 5. évfordulója alkalmából. A találkozóra magyarországi tanulmányúton levő argentin,

kanadai, amerikai zenepedagógusok is érkeztek.

A találkozó első napján, tegnap, bicínium éneklési versenyt rendeztek az 1-es számú gyakorló iskolában. A hat iskola versenyzői három csoportban mutatták be tudásukat a zsűri előtt, amelynek elnöke *Kodály* Zoltánné. A zsűri tagjai: *Marc* Williams amerikai zene-tanár, *Ersek* Éva, a kecskeméti *Kodály* Zoltán iskola tanára, *Veszely* Gabriella, a szegedi tanárképző főiskola ének-zene tanszékének tanára.

A találkozó eseményei ma, vasárnap délelőtt folytatódnak a tudományegyetem Auditórium Maximumban rendezett kórushangversenyyel, amely 10 órakor kezdődik. A hangverseny után a résztvevők megkoszorúzzák a Dóm téri nemzeti emléksarkokban *Bartók* Béla és *Kodály* Zoltán emlékműveit. Délután 4 órakor az úttörőházban rendezik meg a találkozó záróeseményét, az ének-játék délutánt. Itt hirdetik ki a bicínium-verseny eredményeit, és kiosztják a díjakat.

Darvas József szerzői estje

Holnap, hétfőn este 7 órakor a *Bartók* Béla művelődési központban rendezik meg *Darvas* József Kossuth-díjas író szerzői estjét.

A műsorban közreműködik *Hegedűs* András főiskolai főigazgató, *Bicskei* Pál vezényletével.

Károly és *Iványi* József, a Szegedi Nemzeti Színház tagjai, *Falvay* Klára, a kecskeméti Katona József Színház művésze és a *Bartók* Béla művelődési központ kamarakórusa, *Kardos* Pál vezényletével.